

ทางแห่งความเสื่อม

ผู้รู้ดีเป็นผู้เจริญ ผู้ชั่วเป็นผู้เสื่อม ผู้ใคร่ธรรมเป็นผู้เจริญ
ผู้เกลียดธรรมเป็นผู้เสื่อม เพราะเหตุนี้แหละ เราจงทราบชัด
ข้อนี้เถิดว่า เป็นความเสื่อมประการที่หนึ่ง

ทางแห่งความเลื่อม

๒๘๓

ทุกชีวิตที่เกิดมา ล้วนปรารถนาความเจริญรุ่งเรือง ใน
ธุรกิจการงาน และสิ่งที่พึงปรารถนา ต้องการมีความสุขทุก
เวลา ไม่ว่าจะยืน เดิน นั่ง นอน กิน ดื่ม ทำ พูด คิด ทุกชีวิต
ล้วนปรารถนาจะอยู่เย็นเป็นสุข เป็นครอบครัวก็เป็นครอบครัว
ที่อบอุ่น แต่ชีวิตทางโลกนั้นโอกาสทองเช่นนี้ พวกเราทุกคน
ต้องแสวงหาและรักษาไว้ แม้สิ่งแวดล้อมในบางครั้งยังเป็นสิ่งที่
เราไม่ปรารถนา แต่เราสามารถทำใจเสมือนเข้าไปสู่จุดเย็น
กลางเตาหลอมได้ ด้วยการหมั่นประพฤติปฏิบัติธรรม ทำใจ
หยุดใจนิ่ง ทำทุกๆ วันเป็นประจำสม่ำเสมอ เช่นนี้แล้ว เราย่อม
สมปรารถนาในทุกสิ่ง

มีวาระพระบาลีที่พระลัมมาลัมพุทฺธเจ้าตรัสไว้ใน
ปราภาวสูตร ว่า

“สุริชาโน ภวํ โหติ ทูริชาโน ปราภโว
ธมฺมกาโม ภวํ โหติ ธมฺมเทสุสี ปราภโว
อิตฺติ เหนฺตํ วิชานาม ปจฺจโม โส ปราภโว

ผู้รู้ดีเป็นผู้เจริญ ผู้รู้ชั่วเป็นผู้เสื่อม ผู้ใคร่ธรรมเป็น
ผู้เจริญ ผู้เกลียดธรรมเป็นผู้เสื่อม เพราะเหตุนี้แล เราจรรู้
ชัดข้อนี้เถิดว่า เป็นความเลื่อมประการที่ ๑”

การดำรงตนให้หนักแน่น มั่นคงอยู่บนความเป็นมงคลนั้น

ทางแห่งความเลื่อม

๒๘๘

ย่อมนำสิ่งที่ดีมาให้กับชีวิตของเรา มงคล แปลว่า เหตุแห่งความเจริญ หากรู้เช่นนี้แล้ว เราจะเป็นผู้ที่ห่างไกลจากเหตุแห่งความเลื่อม ทางแห่งความเลื่อมนี้ เคยมีคนสงสัยเหมือนกันว่า ผู้ที่เลื่อมกับผู้ที่เจริญนั้น พวกเขาดำรงตนอยู่บนเส้นทางเช่นไร

*ในสมัยหนึ่ง เมื่อครั้งที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าประทับอยู่ในพระเชตวัน ขณะที่พระพุทธรองค์ประทับอยู่นั้น ได้มีเทวดาคนหนึ่งยังพระเชตวันให้สว่างไสว เข้ามากราบพระสัมมาสัมพุทธเจ้า และทูลถามพระสัมมาสัมพุทธเจ้าว่า “ข้าแต่พระผู้มีพระภาคเจ้า ผู้ถึงความเลื่อม และผู้ที่เจริญนั้นเป็นเพราะสาเหตุอะไร” พระบรมศาสดาจึงแสดงทางแห่งความเลื่อมไว้ถึง ๑๒ ประการ ซึ่งเป็นธรรมะที่น่าสนใจ เมื่อเรารู้แล้ว จะได้ระมัดระวัง และดำรงตนอยู่ในทางแห่งความเป็นผู้เจริญเพียงอย่างเดียว

พระพุทธรองค์ทรงกล่าวว่า ผู้รู้ดีเป็นผู้เจริญ ผู้รู้ชั่วเป็นผู้ถึงความเลื่อม ผู้ใคร่ธรรมเป็นผู้เจริญ ผู้เกลียดชังธรรมเป็นผู้เลื่อม ท่านหมายถึงว่า รู้สิ่งที่เป็นประโยชน์ เป็นความดีงาม และยังเป็นผู้รักการประพฤตินในสิ่งที่ดีงามนั้นด้วย รู้ธรรม คือ รู้ตั้งแต่ข้อวัตรปฏิบัติอันเป็นความดีงามจนกระทั่งใจบริสุทธิ์หยุดนิ่ง

ทางแห่งความเลื่อม

๒๘๕

รู้แจ้งเห็นจริงในธรรม มีดวงตาเห็นธรรม เป็นอันหนึ่งอันเดียวกับธรรมนั้นตลอดเวลา ทำให้เป็นผู้มีความเจริญรุ่งเรืองในชีวิต ผู้เกลียดชังธรรมมักจะประสบเหตุตรงกันข้าม คือ พบแต่ความเลื่อมเสียเสมอๆ เพราะไม่ประพฤติธรรมของพระอริยเจ้านั่นเอง นี่เป็นทางแห่งความเลื่อมข้อที่ ๑

ส่วนทางแห่งความเลื่อมประการที่ ๒ นั้น พระพุทธองค์ตรัสว่าคนที่รักกัลลัตบุรุษ ไม่รักกัลลัตบุรุษ และชอบใจธรรมคำสอนของกัลลัตบุรุษนั้น เป็นความเลื่อม ความหมายตรงนี้ หมายถึง การคบหาสมาคมกับกัลลัตบุรุษ พุดง่ายๆ กัลลัตบุรุษ ก็คือ คนพาล ใครคบคนพาล เชื่อคำสอน และทำตามคำสอนของคนพาล ก็มีแต่ความเลื่อมถ้อยเดียว

ทางแห่งความเลื่อมประการที่ ๓ คือ คนที่ชอบนอนชอบคุย ไม่ขยัน เป็นคนเกียจคร้าน โกรธง่าย คนชอบนอนนั้นได้ชื่อว่าเป็นผู้ที่ปล่อยเวลาให้สูญเปล่า เป็นอยู่ก็ลักแต่ว่ามีชีวิต เป็นอยู่ลักแต่ว่ามีลมหายใจเข้าออก ไม่ได้สงวนเวลาไว้เพื่อฝึกฝนตนเอง ไม่ได้สร้างบุญบารมี มักขุ่นมัวอยู่เสมอ เมื่อใจไม่มีคุณภาพ ก็ผลักดันสิ่งดีออกไป

ทางแห่งความเลื่อมประการที่ ๔ คือ เป็นคนที่มีความรู้ความสามารถ แต่ไม่สนใจเลี้ยงดูมารดาบิดาผู้แก่เฒ่า มีความรู้

ทางแห่งความเลื่อม

๒๕๐

แต่ไม่มีคุณธรรมไม่ระลึกถึงแม้ผู้มีพระคุณไม่มีความกตัญญูกตเวที ผู้ที่ไม่มีความกตัญญูกตเวที ไม่มีใครอยากคบค้าสมาคมหรือให้การสนับสนุน เพราะเหตุว่า ฟังให้แผ่นดินหมดทั้งโลก ก็ไม่ทำให้คนอกตัญญูพอใจได้เลย คนอกตัญญู คือ ผู้มีใจคับแคบ ลืมบุญคุณคน แม้มีผู้ทำคุณประโยชน์มากมายเพียงใดให้ เหมือนทิ้งก้อนกรวดลงทะเล ไม่มีผลอะไรเลย เมื่อเทียบกับความสูงแห่งคลื่น ใครที่ไม่สนใจบำรุงมารดาบิดาผู้มีพระคุณ ก็จัดเป็นทางแห่งความเลื่อม

คนที่ชอบหลอกลวงหรือโกหกสมณพราหมณ์ผู้ทรงศีล หรือโกหกหลอกลวงคนอื่น มีวาจาเป็นสอง เป็นผู้ต่อหน้าพูดอย่างลับหลังทำอีกอย่าง จิตใจไม่มั่นคง ทำให้เป็นผู้มีวาจาเชื่อถือไม่ได้ หากประพฤติดังนี้กับผู้ทรงศีลผู้เป็นเพื่อนาบุญ ก็ยิ่งเป็นการลัสมบาปอกุศลให้กับตนเองเพิ่มขึ้น นี่เป็นทางแห่งความเลื่อมประการที่ ๕

ทางแห่งความเลื่อมประการที่ ๖ นั่นคือ เป็นคนมีทรัพย์สินเงินทองมากมาย แต่เป็นคนตระหนี่ มีของกินก็กินคนเดียว มีของใช้ก็ใช้คนเดียว ไม่รู้จักการเสียสละ ดวงตระหนี่ครอบงำจิตใจอยู่ตลอดเวลา เมื่อไม่รู้จักการให้แบ่งปัน ก็ย่อมจะไม่เป็นที่รักของใครๆ ไม่มีรั้วรอบๆ กายเลย เป็นเหมือนต้นไม้ที่ขึ้นอยู่

ทางแห่งความเลื่อม

๒๕๑

โดดเดี่ยวตามลำพัง ยามเมื่อมีลมพัดกระหน่ำ ย่อมจะประสบกับความหายนะได้ง่าย เพราะรอบข้างไม่มีต้นไม้บวรารที่จะช่วยกันต้านแรงลม อยู่อย่างโดดเดี่ยว ย่อมจะอยู่ได้ไม่นาน นี่เป็นความเลื่อมเหมือนกัน

ทางแห่งความเลื่อมประการที่ ๓ คือ เป็นคนที่เย่อหยิ่ง เพราะชาติตระกูล และทรัพย์สมบัติ ทั้งดูหมิ่นญาติของตนเอง ผู้ที่ประพาสติดตนเช่นนี้ แสดงว่า เป็นคนที่หลงตนเอง จนทำให้เป็นผู้ที่ขาดความเคารพ ไม่รู้จักควรไม่ควร จะทำให้ชีวิตผิดพลาดตกลงไปในหนทางแห่งความเลื่อมได้ง่าย

ประการที่ ๔ ที่พระพุทธองค์ตรัสไว้คือ คนเป็นนักเที่ยว ผู้หญิง นักดื่มสุรา นักเล่นการพนัน ผลาญทรัพย์สมบัติให้หมดสิ้นไปถ่ายเดียว การทำเช่นนี้ทำให้เป็นผู้ที่ไม่รู้จักการใช้จ่าย ทรัพย์ให้เป็นประโยชน์ต่อตนเองทั้งในภพนี้ และภพหน้า การใช้ทรัพย์ให้เป็นประโยชน์นั้น เมื่อใช้ไปแล้ว จะต้องเกิดเป็นบุญกุศลเป็นการเปลี่ยนโลภียทรัพย์ให้เป็นอริยทรัพย์ ทำได้อย่างนี้จึงชื่อว่าเป็นผู้ใช้ทรัพย์เป็น ส่วนใครที่นำทรัพย์ตนเองไปทำในสิ่งที่ไม่ก่อให้เกิดบาปอกุศล การทำเช่นนั้นย่อมไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ใดๆ พระพุทธองค์จึงตรัสว่า เป็นทางแห่งความเลื่อม

ทางแห่งความเลื่อมประการที่ ๕ คือ คนไม่พอใจเฉพาะ

ทางแห่งความเลื่อม

๒๕๒

ภรรยาของตนเอง ชอบคบชู้ภรรยาของคนอื่น หรือฝ่ายหญิง
ก็ไม่เคารพสามีเหมือนเทวดา เป็นคนไม่รู้จักพอ ก่อให้เกิดภัย
ทั้งทางร่างกาย และสังคมรอบด้าน ก่อให้เกิดความหวาดระแวง
ระหองระแหง ระหว่างครอบครัวและสังคม นี่เป็นทางแห่ง
ความเลื่อมของชีวิตอีกทางหนึ่ง

ประการที่ ๑๐ คือ การที่ชายแก่ได้หญิงสาวเป็นภรรยา
ต้องเสียเวลาติดตามดูความประพฤติของนาง ห่วงภรรยาจน
นอนไม่หลับ เมื่อเป็นอย่างนี้ทำให้สุขภาพทรุดโทรมเพราะกังวล
มากเกินไป ก็เป็นทางแห่งความเลื่อม

ประการที่ ๑๑ คือการแต่งตั้งชายหรือหญิงผู้เป็นนักเลง
โต ใช้จ่ายสุรุษสุราย เมื่อได้ตำแหน่งที่สำคัญๆ ในการบริหาร
ก็เอาอำนาจมาข่มขู่ผู้ใต้บังคับบัญชา นี่เป็นประการที่สำคัญ
เมื่อคนดีมีอำนาจ คนพาลจะถูกข่ม เมื่อคนพาลมีอำนาจ คนดี
ก็จะถูกข่ม ไม่กล้าสร้างสรรค์สิ่งที่ดีให้สังคม อำนาจถ้าอยู่ในมือ
ของคนพาล ก็จะนำความเดือดร้อนมาสู่สังคม และประเทศชาติได้
ดังนั้นขอให้ตระหนักถึงความสำคัญในข้อนี้ให้ดี

ทางแห่งความเลื่อมประการสุดท้ายที่พระพุทธองค์ตรัสไว้
คือ ผู้เกิดในสกุลกษัตริย์มีโภคสมบัติน้อย แต่มีความมักใหญ่ใฝ่สูง
ปรารถนาจะเป็นพระราชาก็เป็นทางแห่งความเลื่อมได้เช่นกัน

ทางแห่งความเลื่อม

๒๕๓

เพราะความเป็นพระรชานัน ไมใช่สิ่งที่จะได้มางายๆ แต่เกิด
ขึ้นมาด้วยอานภาพของบุญที่สั่งสมไว้ดีแล้วเท่านั้น

ทางแห่งความเลื่อมทั้ง ๑๒ อย่าง ที่พระพุทธองค์ตรัส
สอนนี้ ผู้เจริญยอมไม่ประพฤติ หรือดำเนินชีวิตบนหนทางอย่าง
นั้น แต่จะทำแต่สิ่งที่เป็นบุญบารมี เป็นคุณงามความดี อันจะ
เป็นประโยชน์สุขต่อตนเองทั้งในภพนี้ และภพหน้า

บนเส้นทางชีวิตของพวกเขาทั้งหลายทุกคนต่างปรารถนา
ความสุขความสมหวัง และต้องการยืนอยู่บนหนทางแห่งความ
เจริญตลอดกาล ดังนั้น ขอให้ทุกคนดำรงตนอยู่ในพุทธโอวาท
อย่างไม่ประมาท โดยไม่เดินไปบนทางแห่งความเลื่อม หมั่น
ประพฤติสิ่งที่ดีงาม สิ่งใดที่พระพุทธองค์ตรัสว่าเป็นความเลื่อม
เราก็ไม่ประพฤติ หากทำเช่นนี้ ชีวิตของเราก็จะมีแต่ความสุข
ความเจริญ ตั้งแต่ปัจจุบันชาตินี้ตลอดไปทุกภพทุกชาติ เราจะ
ได้ดำเนินชีวิตอยู่บนเส้นทางของการสร้างบารมี จนถึงที่สุดแห่ง
ธรรมกันทุกคน

